

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ
СТАТИСТИКИ У
ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Обмеження щодо одержання подарунків державними службовцями

Олександр Каун

головний спеціаліст-юрисконсульт Головного управління
статистики у Волинській області

квітень 2025 року

Зміст

1. Визначення понять "подарунок" та "неправомірна вигода": спільні риси та відмінності	3	3. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними	15
2. Категорії подарунків	8	4. Відповідальність за порушення встановлених законодавством обмежень щодо одержання неправомірної вигоди та подарунка	18
2.1. Заборонені подарунки	10	5. Приклади практичного застосування обмежень щодо одержання подарунків	22
2.2. Подарунки з обмеженнями	11		
2.3. Дозволені подарунки	13		

1. Визначення понять "подарунок" та "неправомірна вигода": спільні риси та відмінності

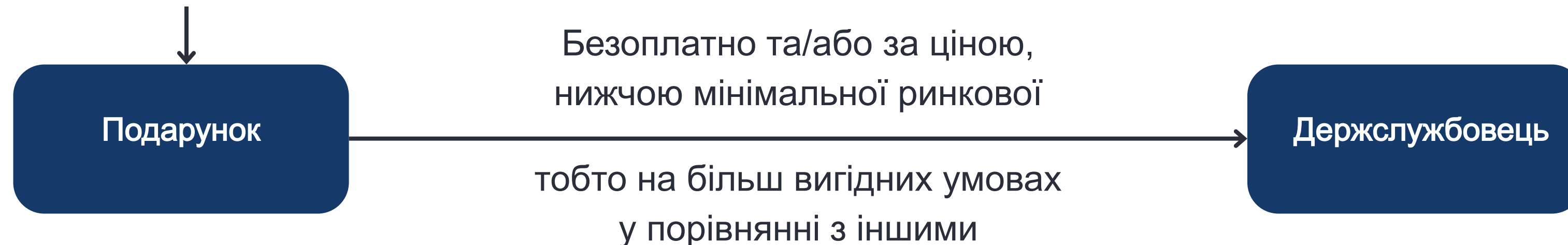
ПОНЯТТЯ

Подарунок – грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які надають/одержують безоплатно або за ціною, нижчою мінімальної ринкової (стаття 1 Закону України «Про запобігання корупції»).

Предметом подарунка є:

- ◆ грошові кошти;
- ◆ майно;
- ◆ переваги;
- ◆ пільги;
- ◆ послуги;
- ◆ нематеріальні активи.

До поняття подарунку **не входять** вигоди нематеріального чи негрошового характеру.

Передача або отримання подарунка **не має на меті використання службовою особою наданих службових повноважень та пов'язаних можливостей** в момент передачі подарунка.

Неправомірна вигода – грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав (стаття 1 Закону України «Про запобігання корупції»).

Порівняння понять «ПОДАРУНОК» і «НЕПРАВОМІРНА ВИГОДА»

Подарунок

Неправомірна вигода

Предмет

- грошові кошти;
- майно;
- переваги, пільги, послуги;
- нематеріальні активи.

- грошові кошти;
- майно;
- переваги, пільги, послуги;
- нематеріальні активи;
- вигоди нематеріального чи негрошового характеру.

Мета

Не має на меті використання службовою особою наданих службових повноважень та пов'язаних можливостей в момент передачі подарунка.
Заборона на одержання подарунків стосується випадків, коли подарунок одержується у зв'язку із здійсненням діяльності, пов'язаної із виконанням функцій держави, та від підпорядкованих осіб

Обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав комп'ютерні програми, товарні знаки тощо

Порівняння понять «ПОДАРУНОК» і «НЕПРАВОМІРНА ВИГОДА» (продовження)

2. Категорії подарунків

Категорії подарунків

Закон України «Про
запобігання корупції» у
статті 23
виділяє три категорії
подарунків:

Категорія № 1

Заборонені подарунки,
які не можна
приймати за будь-яких
умов.

Категорія № 2

Подарунки з
обмеженнями, які можна
приймати тільки за
певних умов.

Категорія № 3

Дозволені подарунки, які
можна приймати
за будь-яких умов.

Заборонені подарунки

Державним службовцям особисто або через інших осіб **ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:**

Зверніть увагу!
Вартість забороненого подарунка не має значення

- ◆ вимагати подарунки;

- ◆ просити подарунки;

- ◆ одержувати подарунки:

- ▶ для себе чи близьких осіб;

- ▶ від юридичних або фізичних осіб:

- у зв'язку із здійсненням діяльності, пов'язаної із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування (подарунки, що надаються як подяка за раніше вчинені службовцем дії (бездіяльність) або прийняті ним рішення на користь дарувальника або третіх осіб; або даруються в очікуванні заздалегідь необіцяного вчинення службовцем дій (бездіяльності) або прийняття ним рішень на користь дарувальника чи третіх осіб);

- від осіб, які знаходяться у них в підпорядкуванні.

Подарунки з обмеженнями

Обмеження, передбачені Законом України «Про запобігання корупції» для одержання подарунків службовою особою:

Подарунки з обмеженнями допускаються за умови, що вони не пов'язані зі здійсненням діяльності з виконання функцій державної влади або місцевого самоврядування і не одержуються від підлеглих осіб.

Зверніть увагу!
Подарунки з обмеженнями можливо одержувати лише у разі, коли присутні **обидві умови** – загальновизнані уявлення про гостинність і лімітована вартість подарунку. Якщо одна з умов відсутня, подарунок є **забороненим**.

Прийняття подарунку має відповідати загальновизнаним уявленням про гостинність

Вартість подарунку одноразово не перевищує 2 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, встановлений на день прийняття подарунка, а сукупна вартість таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, не перевищує 4 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, встановлених на 1 січня того року, в якому прийнято подарунки.

РОЗМІР ПРОЖИТКОВИХ МІНІМУМІВ

для працевздатних осіб

на 1 січня відповідного року

ПМ - прожитковий мінімум, встановлений для працевздатних осіб на 1 січня звітного року	1 ПМ	2 ПМ	4 ПМ
2022 рік	2 481 грн	4 962 грн	9 924 грн
2023 рік	2 684 грн	5 368 грн	10 736 грн
2024 рік	3 028 грн	6 056 грн	12 112 грн
2025 рік	3 028 грн	6 056 грн	12 112 грн

Дозволені подарунки

Дозволеними подарунками є:

На дозволені подарунки обмеження щодо вартості подарунків не поширюються

подарунки, які отримуються від близьких осіб;

подарунки, які одержуються як загальнодоступні знижки на товари, послуги, загальнодоступні виграші, призи, премії, бонуси;

одержуються як відшкодування або покриття витрат на службове відрядження, якщо таке відшкодування або покриття витрат здійснюється за рахунок коштів державного чи місцевого бюджету, коштів міжнародних міжурядових організацій, коштів міжнародної технічної допомоги, а також коштів організатора (співорганізатора) заходу, для участі в якому особа перебуває у службовому відрядженні.

Зверніть увагу! Відповідно до пункту 7 частини 1 статті 46 Закону України «Про запобігання корупції» подарунки мають вноситися до декларації, за умови, якщо вартість такого подарунка або грошових коштів, отриманих в якості подарунка перевищує 5 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня звітного року

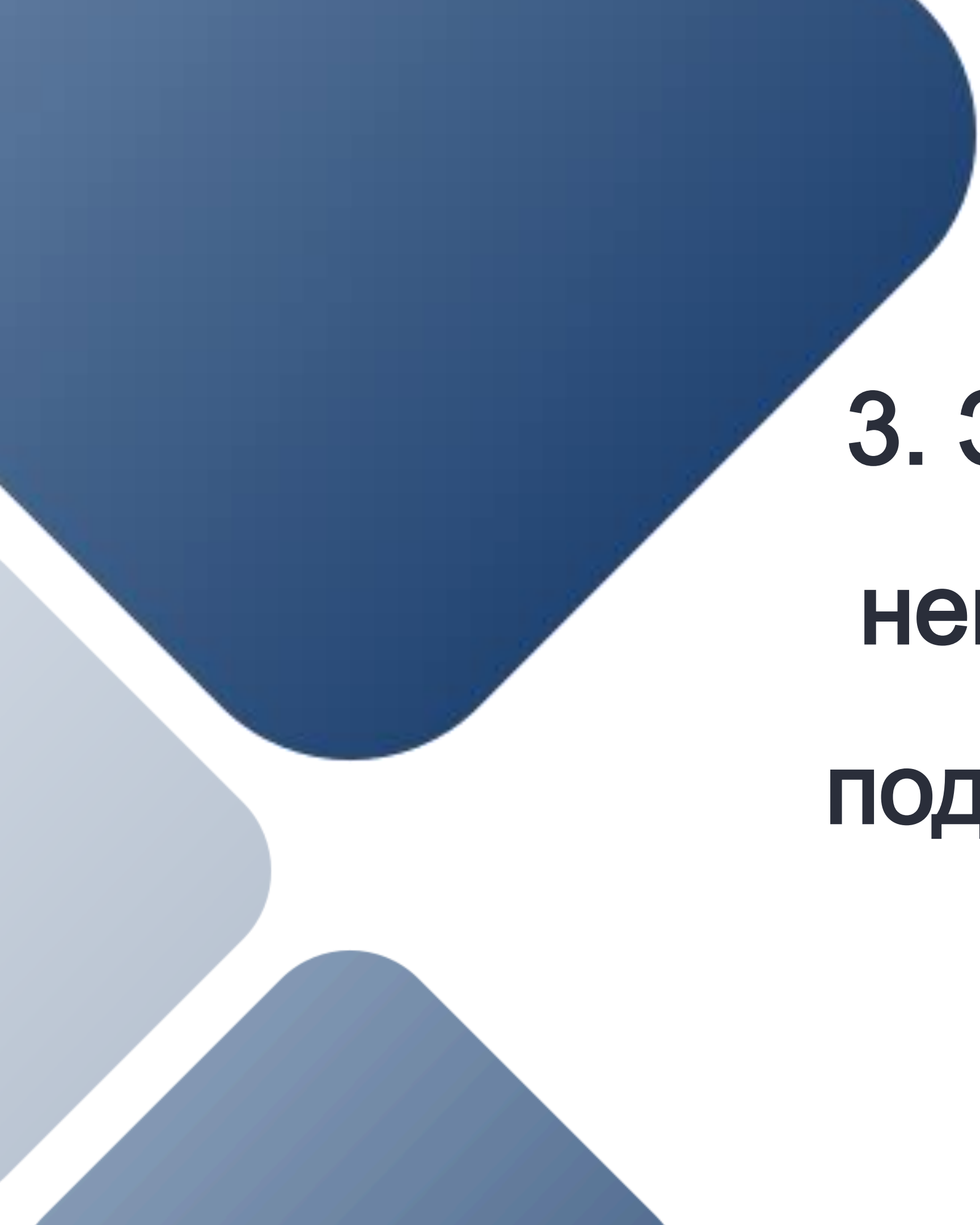
Зверніть увагу! Суб'єкт декларування вносить відомості не тільки про власні подарунки, а також про подарунки, які одержували члени сім'ї

Зверніть увагу! Відповідно до частини четвертої статті 23 Закону України «Про запобігання корупції» рішення, прийняті державним службовцем на користь особи, від якої він чи його близькі особи отримали протягом останніх 3 років подарунок, вважаються такими, що прийняті в умовах реального конфлікту інтересів, і на такі рішення поширюються положення статті 67 цього Закону.

Відповідно до частини 5 статті 24 Закону України «Про запобігання корупції», у випадку наявності сумнівів щодо можливості одержання подарунка

особа має право письмово звернутися для одержання консультації з цього питання до Національного агентства з питань запобігання корупції

3. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з НИМИ

Правила поведінки при надходженні пропозиції щодо подарунка або неправомірної вигоди

Працівники Головного управління статистики у Волинській області, у разі надходження до них пропозицій чи обіцянок надати їм або іншим особам неправомірної вигоди, зобов'язані невідкладно вжити таких заходів:

Відмовитися від пропозиції

Відмова має бути категоричною, чіткою і зрозумілою
Службова особа має роз'яснити про обмеження і заборони, які на неї покладені законом

за можливості ідентифікувати особу, яка зробила пропозицію

Бажано, за можливості зробити фотографію особи чи зняти на відео, особливо якщо особа пропонує неправомірну вигоду

залучити свідків, якщо це можливо, у тому числі з числа співробітників

Робити це треба негайно, як тільки зрозумієте, що буде зроблена пропозиція подарунка або неправомірної вигоди. В якості свідків можна залучати колег, свідків має бути мінімум двоє. При цьому, у жодному разі особу, яка зробила пропозицію, не можна залишати в кабінеті наодинці.

письмово повідомити про пропозицію безпосереднього керівника (за наявності) або начальника ГУС у Волинській області, спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції

У Законі зазначено, що повідомлення має бути здійснене **невідкладно**, тобто відразу як тільки конфліктна ситуація з пропозицією подарунка або неправомірної вигоди буде врегульована

Правила поводження з подарунками та предметами, що можуть бути неправомірною вигодою

Відповідно до частини 2 статті 24 Закону України «Про запобігання корупції» у випадку виявлення у своєму службовому приміщенні чи отримання майна, що може бути неправомірною вигодою чи подарунком, службова особа ГУС у Волинській області зобов'язана:

невідкладно, але не пізніше 1 робочого дня, письмово повідомити про цей факт свого безпосереднього керівника або начальника ГУС у Волинській області

скласти акт, який підписують особа, що виявила цей факт, та її безпосередній керівник або начальник ГУС у Волинській області

предмети неправомірної вигоди, а також одержані чи виявлені подарунки **зберігаються в органі** до їх передачі спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції

Повідомлення може здійснюватися у формі доповідної записки, в якій слід вказати:

- обставини виявлення відповідного предмету;
- де він знаходився;
- належним чином описати його (бажано сфотографувати);
- у разі одержання коштів на банківський рахунок бажано взяти виписку з банку щодо рахунку, з якого були перераховані кошти

- Акт складається у довільній формі
- Фіксуються усі обставини виявлення предмету, місце його знаходження та опис його зовнішнього вигляду
- Акт необхідно додати до доповідної записки
- Акт бажано складати в присутності безпосереднього керівника або начальника ГУС у Волинській області

4. Відповідальність за порушення встановлених законодавством обмежень щодо одержання неправомірної вигоди та подарунка

Відповідальність

Зміст порушення	Відповідальність
Порушення обмежень, передбачених статтею 23 Закону України «Про запобігання корупції», які можуть виникнути у зв'язку із проханням, вимаганням і одержанням подарунка (який не містить ознак неправомірної вигоди)	АДМІНІСТРАТИВНА стаття 172-5 КУпАП
Вчинення дій чи прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів на користь особи від якої прийнято подарунок (у тому числі прийнятий близькою особою)	АДМІНІСТРАТИВНА частина 2 статті 172-7 КУпАП
За вчинення таких дій у разі притягнення до адміністративної відповідальності	ДИСЦИПЛІНАРНА (частина 2 статті 65-1 Закону України «Про запобігання корупції»)
Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання службовою особою неправомірної вигоди для себе чи третіх осіб за вчинення чи невчинення такою службовою особою дій з використанням наданої влади чи службового становища	КРИМІНАЛЬНА стаття 368 КК України
Набуття особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, активів, вартість яких більше ніж на шість тисяч п'ятсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян перевищує її законні доходи	КРИМІНАЛЬНА стаття 368-5 КК України

Адміністративна відповідальність

Стаття 172 ⁵ . Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків	
Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків	• штраф від 100 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 1 700 до 3 400 гривень) з конфіскацією такого подарунка
Та сама дія, вчинена особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за порушення, передбачене частиною першою цієї статті	• штраф від 200 до 400 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 3 400 до 6 800 гривень) з конфіскацією такого дарунка (пожертви) з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на 1 рік

Стаття 172 ⁷ . Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів	
Неповідомлення особою у встановлених законом випадках та порядку про наявність у неї реального конфлікту інтересів	• штраф від 100 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 1 700 до 3 400 гривень)
Вчинення дій чи прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів	• штраф від 200 до 400 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 3 400 до 6 800 гривень)
Дії, передбачені частиною першою або другою, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення	• штраф від 400 до 800 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 6 800 до 13 600 гривень) з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на 1 рік

Кримінальна відповідальність

Кримінальне корупційне правопорушення (корупційний злочин)	Відповідальність за вчинення
Стаття 368. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою	
1. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання службовою особою неправомірної вигоди , а так само прохання надати таку вигоду для себе чи третьої особи за вчинення чи невчинення такою службовою особою в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища	•штраф від 1000 до 4000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 17 000 до 68 000 гривень) - або •пробаційний нагляд на строк до 3 років - або •позбавлення волі на строк від 2 до 4 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років
2. Діяння , передбачене частиною першою цієї статті, предметом якого була неправомірна вигода у значному розмірі (в 100 і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, у 2025 році – 151 400 гривень*)	•позбавлення волі на строк від 3 до 6 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років
3. Діяння , передбачене частиною першою або другою цієї статті, предметом якого була неправомірна вигода у великому розмірі (в 200 і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, у 2025 році – 302 800 гривень*) або вчинене службовою особою, яка займає відповідальне становище, або за попередньою змовою групою осіб, або повторно, або поєднане з вимаганням неправомірної вигоди	•позбавлення волі на строк від 5 до 10 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років з конфіскацією майна
4. Діяння , передбачене частинами першою, другою або третьою цієї статті, предметом якого була неправомірна вигода в особливо великому розмірі (в 500 і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, у 2025 році – 757 000 гривень*) , або вчинене службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище	•позбавлення волі на строк від 8 до 12 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років з конфіскацією майна
Стаття 368 ⁵ . Незаконне збагачення	
1. Набуття особою , уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, активів, вартість яких більше ніж на 6500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (у 2025 році – 9 841 000 гривень*) перевищує її законні доходи	•позбавлення волі на строк від 5 до 10 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років

* Неоподаткований мінімум доходів громадян в частині кваліфікації кримінальних правопорушень встановлюється на рівні податкової пільги, що в свою чергу дорівнює 50 відсоткам розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року (Податковий кодекс України) - тобто, в 2025 році неоподаткований мінімум доходів громадян становить 1514 гривні (стаття 7 Закону України "Про Державний бюджет України на 2025 рік").

5. Приклади практичного застосування обмежень щодо одержання подарунків

Обмеження щодо одержання подарунків

ПРИКЛАД 1

Подарунок від підлеглого

Опис ситуації. Директор державного підприємства на свій день народження отримав від підлеглого подарунок у негрошовій формі вартістю 1000 гривень.

Запитання. Чи буде це порушенням обмежень щодо одержання подарунків, передбачених ст. 23 Закону «Про запобігання корупції»?

Відповідь. Так, це буде вважатися порушенням вимог ст. 23 Закону «Про запобігання корупції».

Незалежно від суми подарунка вбачається порушення директором вимог ч. 1 ст. 23 Закону «Про запобігання корупції», оскільки дарувальник перебуває в підпорядкуванні обдаровуваного.

Обмеження щодо одержання подарунків

ПРИКЛАД 2

Подарунок від двоюрідної тітки

Опис ситуації.

1) Начальник відділу місцевої державної адміністрації отримав від своєї двоюрідної тітки гроші у подарунок у сумі 100 000 гривень.

2) Директор державного підприємства отримав подарунок на суму 7000 грн від рідного брата колишньої дружини, якого він вважає близькою особою та з яким підтримує дружні стосунки.

Запитання. Чи буде це порушенням обмежень щодо одержання подарунків, передбачених ст. 23 Закону?

Відповідь. Так, зважаючи на вартість подарунка та особу дарувальника.

Обмеження щодо одержання подарунків

ПРИКЛАД 2 Продовження

Особи можуть приймати подарунки, які відповідають загальновизнаним уявленням про гостинність (ч. 2 ст. 23 Закону), крім заборонених подарунків (ч. 1 ст. 23 Закону), якщо вартість таких подарунків одноразово не перевищує 2 прожиткових мінімуми для працездатних осіб, встановлених на день прийняття подарунка, а сукупна вартість таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, не перевищує 4 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня того року, в якому прийнято подарунки.

Передбачене обмеження щодо вартості подарунків не поширюється на подарунки, зокрема, які даруються близькими особами.

Двоюрідна тітка не належить до категорії близьких осіб у розумінні Закону, що впливає з положення абз. 4 ч. 1 ст. 1 Закону. Рідний брат особи, з якою шлюб припинено, також не є близькою особою. Відповідно до визначення «близькі особи», наведеного у ст. 1 Закону, до близьких осіб належить, зокрема, рідний брат дружини. Але згідно з ч.ч. 1, 2 ст. 104 Сімейного кодексу України підставами припинення шлюбу є смерть одного з подружжя або оголошення його померлим та розірвання шлюбу.

Вартість такого подарунка перевищує дозволену межу.

У діях начальника відділу місцевої державної адміністрації та керівника державного підприємства вбачаються ознаки порушення обмежень, встановлених у ст. 23 Закону щодо одержання подарунків, що може свідчити про вчинення ними адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 1725 КУпАП.

Обмеження щодо одержання подарунків

ПРИКЛАД 3

Подарунок від профспілки

Опис ситуації. Особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (прирівняна до такої), отримала подарунок від професійної спілки (далі – профспілка), членом якої вона є.

Запитання. Чи буде це порушенням обмеження щодо одержання подарунків, передбаченого ст. 23 Закону?

Відповідь. Ні.

Професійні спілки створюються з метою здійснення представництва та захисту трудових, соціально-економічних прав та інтересів членів профспілки та здійснюють свою діяльність на підставі статуту (ст. 2 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»).

Обмеження щодо одержання подарунків

ПРИКЛАД 3 Продовження

Членом профспілки є особа, яка входить до складу профспілки, визнає її статут та сплачує членські внески (ст. 1 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»).

За наявності письмових заяв працівників, які є членами профспілки, роботодавець щомісячно і безоплатно утримує із заробітної плати та перераховує на рахунок профспілки членські профспілкові внески працівників відповідно до укладеного колективного договору чи окремої угоди в терміни, визначені цим договором (ст. 249 КЗпП та ч. 3 ст. 42 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»).

За загальним правилом кошти профспілки витрачаються, зокрема, на надання членам профспілки виплат чи відшкодування, цільової та нецільової благодійної допомоги, матеріальної допомоги на оздоровлення, заохочень (зокрема, святкових, ювілейних тощо), винагород, в тому числі у негрошовій формі: знаки, почесні грамоти, медалі, дипломи, подяки, квіти, сувеніри, призи, дарунки тощо. Члени профспілки мають право отримувати вказані виплати.

Таким чином, кошти профспілки, які витрачаються на здійснення зазначених виплат (в тому числі для придбання подарунків) для членів профспілки, формуються, зокрема, за рахунок членських внесків, а отримання відповідних виплат є правом особи, яке зумовлено її членством у профспілці та яке мають всі члени профспілки. Враховуючи те, що такі виплати може отримувати будь-який член профспілки, який відповідає установленим критеріям надання відповідних виплат, такі виплати є додатковим благом у виді бонусів, які є загальнодоступними для всіх членів профспілки і згідно з ч. 2 ст. 23 Закону є дозволеними подарунками.

Обмеження щодо одержання подарунків

ПРИКЛАД 4

Участь в освітньому заході за кошти третьої особи

Опис ситуації. Особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняна до неї особа, бере участь в освітньому заході за кошти третьої особи.

Запитання. Чи буде це порушенням обмеження щодо одержання подарунків, передбаченого ч. 2 ст. 23 Закону України «Про запобігання корупції»?

Відповідь. Ні, за загальним правилом.

Участь особи безоплатно (за рахунок третіх осіб) в освітньому заході не буде порушенням обмежень щодо одержання подарунків, встановлених ст. 23 Закону, у випадках, коли така особа бере участь у ньому на підставі загальнодоступної знижки (п. 2 ч. 2 ст. 23 Закону).

Обмеження щодо одержання подарунків

ПРИКЛАД 4 Продовження

Так, знижкою відповідно до Закону України «Про рекламу» (ст. 1) є тимчасове зменшення ціни товару, яке надається покупцям (споживачам), а відповідно до Закону України «Про ціни і ціноутворення» (ст. 1) – зменшенням ціни товару виробником (постачальником) під час його продажу (реалізації).

Загальнодоступність передбачає, що такою знижкою можуть скористатися всі бажаючі.

Отже, участь в освітньому заході (що може передбачати оплату витрат на проїзд, харчування, проживання), який пропонується не індивідуально визначеній особі, а певному колу осіб, які відповідають критеріям для відбору (наприклад, за посадою – державні службовці) за рахунок надавача освітніх послуг, організатора або третьої особи (наприклад, громадської організації), не буде порушенням обмежень, передбачених ч. 2 ст. 23 Закону.

Водночас ст. 8 Закону України «Про освіту» передбачає, що особа реалізує своє право на освіту впродовж життя через формальну, неформальну та інформальну освіти. Держава визнає ці види освіти, створює умови для розвитку суб'єктів освітньої діяльності, що надають відповідні освітні послуги, та заохочує до здобуття освіти всіх видів.

Освіта дорослих, яка є складовою освіти впродовж життя, спрямована на реалізацію права кожної повнолітньої особи на безперервне навчання з урахуванням її особистісних потреб, пріоритетів суспільного розвитку та потреб економіки (ст. 18 Закону України «Про освіту»).

Органи державної влади та місцевого самоврядування створюють умови для формальної, неформальної та інформальної освіти дорослих.

Обмеження щодо одержання подарунків

ПРИКЛАД 4 Продовження

Складниками освіти дорослих є, зокрема, професійне навчання працівників та курси перепідготовки та/або підвищення кваліфікації. За Законом України «Про професійний розвиток працівників» професійне навчання працівників є процесом цілеспрямованого формування у них спеціальних знань, розвиток необхідних навичок та вмінь, що дають змогу підвищувати продуктивність праці, максимально якісно виконувати функціональні обов'язки, освоювати нові види професійної діяльності, що включає первинну професійну підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації працівників відповідно до потреб виробництва.

Курси підвищення кваліфікації проводяться для набуття здобувачем освіти нових компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань.

Крім того, професійний розвиток, що передбачає безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців після здобуття вищої та/або післядипломної освіти, дає змогу фахівцю підтримувати або покращувати стандарти професійної діяльності та триває впродовж усього періоду його професійної діяльності, також є складником освіти дорослих (ч. 10 ст. 18 Закону України «Про освіту»).

Обмеження щодо одержання подарунків

ПРИКЛАД 4 Продовження

Отримання освіти особою, уповноваженою на виконання функцій держави, прирівняною до неї особою, може здійснюватися шляхом направлення на професійне навчання, підвищення кваліфікації, в тому числі з метою безперервного професійного розвитку з оформленням роботодавцем відрядження або відпустки, на підставі відповідної заяви особи.

Гарантії для працівників, зокрема оплата щорічних відпусток, для тих з них, які направляються для підвищення кваліфікації, а також гарантії та компенсації працівникам в разі службових відряджень встановлюються КЗпП та іншими актами законодавства України (ст. 12 Закону України «Про оплату праці»). Такі гарантії та компенсації передбачені, зокрема, ст. ст. 121, 122 КЗпП.

! Рішення особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняною до неї особою, під час виконання нею своїх службових повноважень стосовно особи (юридичної або фізичної), яка здійснила оплату освітнього заходу, вважатимуться такими, що прийняті в умовах конфлікту інтересів (ч. 4 ст. 23 Закону), якщо такі рішення прийняті протягом трьох років з моменту одержання подарунка.

Обмеження щодо одержання подарунків

ПРИКЛАД 5

Участь у заході за рахунок його організатора

Опис ситуації. Особи, зазначені у п.п. 1, 2 ч. 1 ст. 3 Закону, беруть участь у заходах, пов'язаних з їх службовою діяльністю (симпозіумах, конференціях, семінарах, громадських слуханнях тощо), за рахунок організатора заходу (добові, проїзд, харчування, проживання).

Покриття витрат для участі у заходах перевищує визначений у ч. 2 ст. 23 Закону поріг дозволених подарунків – 2 прожиткових мінімуми для працездатних осіб.

Запитання. Чи буде це порушенням обмеження щодо отримання подарунків, передбаченого ст. 23 Закону?

Відповідь. Ні, за певних умов.

Обмеження щодо одержання подарунків

ПРИКЛАД 5 Продовження

Подарунок – це грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які надають/одержують безоплатно або за ціною, нижчою мінімальної ринкової (абз. 10 ч. 1 ст. 1 Закону).

За загальним правилом особи можуть приймати подарунки, які відповідають загальновизнаним уявленням про гостинність (ч. 2 ст. 23 Закону), крім заборонених подарунків (ч. 1 ст. 23 Закону), якщо вартість таких подарунків одноразово не перевищує 2 прожиткових мінімуми для працездатних осіб, встановлених на день прийняття подарунка, а сукупна вартість таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, не перевищує 4 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня того року, в якому прийнято подарунки.

Водночас вказане обмеження щодо вартості подарунків не поширюється на подарунки, які одержуються як відшкодування або покриття витрат на службове відрядження, якщо таке відшкодування або покриття витрат здійснюється за рахунок коштів державного чи місцевого бюджету, коштів міжнародних міжурядових організацій, коштів міжнародної технічної допомоги, а також коштів організатора (співорганізатора) заходу, для участі в якому особа перебуває у службовому відрядженні (ч. 2 ст. 23 Закону).

Отже, отримання особами, зазначеними в п.п. 1, 2 ч. 1 ст. 3 Закону, грошових коштів на покриття витрат для участі у заходах, пов'язаних з їх службовою діяльністю (симпозіумах, конференціях, семінарах, громадських слуханнях тощо), за рахунок організатора заходу (добові, проїзд, харчування, проживання) не порушуватиме обмежень щодо отримання подарунків за умови, що участь у заході здійснюється з оформленням службового відрядження.

Обмеження щодо одержання подарунків

ПРИКЛАД 6

Благодійна допомога

Опис ситуації. Особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняна до неї особа, отримала благодійну допомогу.

Запитання. Чи буде це порушенням обмеження щодо одержання подарунків, передбаченого ст. 23 Закону?

Відповідь. Ні, за умови, якщо допомога отримується в порядку Закону про благодійну діяльність.

Правові основи благодійної діяльності в Україні, зокрема умови отримання благодійної допомоги, визначено у Законі про благодійну діяльність.

Обмеження щодо одержання подарунків

ПРИКЛАД 6 Продовження

Бенефіціар – набувач благодійної допомоги (фізична особа, неприбуткова організація або територіальна громада), що одержує допомогу від одного чи кількох благодійників для досягнення цілей, визначених цим Законом.

Благодійна діяльність – це добровільна особиста та/або майнова допомога для досягнення визначених Законом про благодійну діяльність цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара.

Благодійник – дієздатна фізична особа або юридична особа приватного права (у тому числі благодійна організація), яка добровільно здійснює один чи декілька видів благодійної діяльності.

Цілями благодійної діяльності є надання допомоги для сприяння законним інтересам бенефіціарів у сферах благодійної діяльності, а також розвиток і підтримка цих сфер у суспільних інтересах (ч. 1 ст. 3 Закону про благодійну діяльність).

Перелік сфер благодійної діяльності визначений у ч. 2 ст. 3 Закону про благодійну діяльність.

Благодійники спільно чи індивідуально можуть здійснювати благодійну діяльність на підставі добровільного вибору одного або кількох її видів, до яких, в тому числі, віднесено безоплатну передачу у власність бенефіціарів коштів, іншого майна, а також безоплатне відступлення бенефіціарам майнових прав (п. 1 ч. 1 ст. 5 Закону про благодійну діяльність).

Обмеження щодо одержання подарунків

ПРИКЛАД 6 Продовження

Благодійна діяльність характеризується такими правовими ознаками: безкорисливість – свідчить про надання допомоги на благо інших без будь-якої вигоди; добровільність – діяльність, яка здійснюється за власним волевиявленням та спонуканнями, що мають морально-етичне підґрунтя, без будь-якого примусу та втручання з боку інших осіб та суб'єктів владних повноважень; цільова спрямованість – наявність конкретної мети і надання допомоги тим, хто її потребує, у межах напрямів і порядку, визначених законодавством (п. 3.1 Рішення Конституційного Суду України від 28.10.2009 № 28-рп/2009).

Належними умовами отримання благодійної допомоги є (додатково див. Роз'яснення Національного агентства від 19.05.2023 № 1 «Щодо безоплатного одержання пільг, послуг і майна державними органами та органами місцевого самоврядування у вигляді благодійної допомоги в умовах дії правового режиму воєнного стану»¹⁷): 1) здійснення благодійної діяльності відповідного виду та у сферах, що визначені Законом про благодійну діяльність; 2) безкорисливість, добровільність, цільова спрямованість благодійної допомоги; 3) належний благодійник (дієздатна фізична особа, юридична особа приватного права, у тому числі іноземна) та належний бенефіціар (фізична особа, неприбуткова організація або територіальна громада).

Таким чином, особа, зазначена в п.п. 1, 2 ч. 1 ст. 3 Закону, може отримувати грошові кошти, інше майно, які надаються в рамках благодійної допомоги, тобто з дотриманням усіх зазначених умов, що не порушуватиме вимоги ст. 23 Закону.

Бенефіціари самостійно оцінюють наявність або відсутність зазначених умов та приймають рішення про можливість отримання ними відповідної благодійної допомоги. Якщо отримання грошових коштів, іншого майна не відповідає вказаним умовам, отримання таких коштів, іншого майна може свідчити про порушення вимог ст. 23 Закону.

Обмеження щодо одержання подарунків

ПРИКЛАД 7

Відомча заохочувальна відзнака

Опис ситуації. Особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, отримує відомчу заохочувальну відзнаку.

Запитання. Чи буде це порушенням обмеження щодо одержання подарунків, передбаченого ст. 23 Закону?

Відповідь. Ні.

Обмеження щодо одержання подарунків

ПРИКЛАД 7 Продовження

Відомчі заохочувальні відзнаки (медалі, нагрудні знаки тощо) встановлюються з метою заохочення та відзначення особистих трудових досягнень у професійній, службовій діяльності, за бездоганну службу та особливі заслуги під час виконання службових обов'язків працівників центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій, що входять до сфери їх управління, військовослужбовців та працівників військових формувань, осіб рядового і начальницького складу, працівників державних правоохоронних органів, а також інших осіб (п. 1, абз. 1, 3 п. 3 Положення про відомчі заохочувальні відзнаки, затвердженого Указом Президента України від 30.05.2012 № 365/2012, далі – Положення).

Відомча відзнака встановлюється з одночасним затвердженням положення про відомчу відзнаку та ескізу відомчої відзнаки наказом відповідного керівника центрального органу виконавчої влади, керівника (командувача) військового формування, державного правоохоронного органу, який згідно із законодавством України уповноважений видавати накази, що є нормативно-правовими актами.

Обмеження щодо одержання подарунків

ПРИКЛАД 7 Продовження

Положенням визначаються підстави для відзначення осіб відомчою відзнакою, порядок представлення до відзначення, розгляду матеріалів та прийняття рішення про відзначення або відмову у відзначенні, опис відомчої відзнаки, порядок вручення, носіння, зберігання відомчої відзнаки, а також гранична кількість відомчих відзнак, якими можуть бути відзначені працівники, військовослужбовці, особи рядового і начальницького складу протягом календарного року.

Ураховуючи викладене, відомчі заохочувальні відзнаки – це одна із форм заохочень особи за успішне виконання нею обов’язків, а також за інші заслуги перед державою та суспільством. Порядок вручення (отримання) відомчої заохочувальної відзнаки, ескіз такої нагороди та інші умови, за наявності яких особа може отримати відзнаку, повинні бути врегульовані у положенні про відомчу відзнаку.

Таким чином, відомча заохочувальна відзнака, яка передбачена відповідним актом, не є в розумінні Закону подарунком, а отримання особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (прирівняною до такої), відомчої заохочувальної відзнаки не порушує вимоги ст. 23 Закону.

Обмеження щодо одержання подарунків

ПРИКЛАД 8

Грошові виплати увільненому від роботи

Опис ситуації. Особа, увільнена від роботи у зв'язку з призовом / прийняттям її на військову службу, набула статусу військової посадової особи і водночас продовжує

отримувати грошові виплати від роботодавця.

Запитання. Чи буде це порушенням обмеження щодо одержання подарунків, передбаченого ст. 23 Закону?

Відповідь. Ні.

Обмеження щодо одержання подарунків

ПРИКЛАД 8 Продовження

За працівниками, призваними на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період або прийнятими на військову службу за контрактом, у тому числі шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, під час дії особливого періоду на строк до його закінчення або до дня фактичного звільнення зберігаються місце роботи і посада на підприємстві, в установі, організації, фермерському господарстві, сільськогосподарському виробничому кооперативі незалежно від підпорядкування та форми власності і у фізичних осіб-підприємців, у яких вони працювали на час призову (ч. 3 ст. 119 КЗпП).

Положення, передбачені ч. 3 ст. 119 КЗпП, не містять гарантій збереження за працівниками, призваними або прийнятими на військову службу, середнього заробітку.

Водночас підприємства, установи, організації в межах своїх повноважень і за рахунок власних коштів можуть встановлювати додаткові порівняно з законодавством трудові і соціально-побутові пільги для працівників (ч. 1 ст. 91 КЗпП).

Обмеження щодо одержання подарунків

ПРИКЛАД 8 Продовження

Згідно з ч. 2 ст. 97 КЗпП форми і системи оплати праці, норми праці, розцінки, тарифні сітки, ставки, схеми посадових окладів, умови запровадження та розміри надбавок, доплат, премій, винагород та інших заохочувальних, компенсаційних і гарантійних виплат встановлюються підприємствами, установами, організаціями самостійно у колективному договорі з дотриманням норм і гарантій, передбачених законодавством, генеральною та галузевими (регіональними) угодами. Якщо колективний договір на підприємстві, в установі, організації не укладено, роботодавець зобов'язаний погодити ці питання з виборним органом первинної профспілкової організації (профспілковим представником), що представляє інтереси більшості працівників, а у разі його відсутності – з іншим уповноваженим на представництво трудовим колективом органом. З огляду на положення ч. 1 ст. 91 та ч. 2 ст. 97 КЗпП роботодавець може самостійно встановити відповідні виплати працівникам, увільненим від роботи у зв'язку з призовом або прийняттям їх на військову службу. Враховуючи те, що при увільненні особи від роботи у зв'язку з призовом або прийняттям на військову службу трудові відносини такої особи з роботодавцем не припиняються, отримання нею від роботодавця виплат не порушує встановлених ст. 23 Закону обмежень щодо одержання подарунків.

**Дякую за
увагу!**